

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
ADED - JOMTE
www.anadiliegitimi.com

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi

Esra Nur Tiryaki*

Özet

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, son yıllarda gittikçe önem kazanan işlevsel bir alandır. Bu süreçteki dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dili somutlaştıran bir beceri olan yazmanın öğretimi belirli aşamalardan ve basamaklardan oluşmaktadır. Yazma öğretimi aşamaları; alfabe, kelime, cümle, paragraf ve metin öğretimi şeklinde sıralanabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma süreci ise; motivasyon ve ön bilgilendirme, örnek metin inceleme, hazırlık, taslak oluşturma, düzenleyerek yazma, düzeltme ve yayımlama basamaklarından oluşmaktadır. Bu eğitimi verecek olan kişi, belirli bir dil bilgisi, söylem, iletişim ve kültür alanında yeterliliğe sahip olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yazma Eğitimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Yazma Süreci.

Writing Education in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

Teaching Turkish as a foreign language is a functional area that has gained importance in recent years. Listening, speaking, writing and reading are the language skills in this process. Teaching writing, a skill that concretizes the language, consists of some certain steps and stages. The stages of teaching writing can be listed as alphabet, word, sentence, paragraph, and text instruction. The process of writing in Teaching Turkish as a foreign language is composed of stages which are motivation and prior information, sample text analysis, preparation, drafting, writing by editing, correction and publishing. The person to give the education needs to have the competence of grammar, discourse, communication, and culture.

Keywords: Writing Education, Teaching Turkish as a Foreign Language, Writing Process.

Giriş

Herhangi bir dilde yeterli olma durumu; bireyin anlama ve anlatmaya dayalı temel dil becerilerini etkin kullanabilmesi ile değerlendirilir (Karatay, 2011: 21). Dil becerilerinden olan yazma; anlatma becerileri grubunda içerisinde yer almaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisini geliştirmede amaç bireyin duygu ve düşüncelerini Türkçenin dil özelliklerine uygun ve planlı bir biçimde yazıya aktarmalarını sağlamaktır. Yazma becerisi, uygulamalı olduğu için birey, kazanılmış bilgileri somut bir biçimde gösterebilmektedir. Kişiyi dil ile ilgili dönüt vermede, dilin eksikliklerini tespit etmede önemli bir unsurdur. Bu beceri kişinin bilgisi, konuyu kavrama düzeyi, sunmadaki düzeni, amacı ve konu hakkındaki fikirlerini yazıya dökmek için gerçekleştirdiği bir zihinsel faaliyeti gerektirir. Vygotsky'e (1998: 145-146) göre yazı yazma, bilinçli bir çaba ve çocuğun bilerek çözümleyici bir eyleme girişmesini gerektirir. Bu bilinçli ve çözümleyici zihnî çaba sebebiyle yazmada kullanılan zihnî işlemler, Güneş'in (2007: 160) ifadesiyle, aynı zamanda "zihin yapısını düzenleyen işlemler" olmaktadır.

Bu çalışmada, Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gerektirdiği süreç, aşamalarla ele alınmıştır. Bu aşamalar, alfabe, kelime, cümle, paragraf ve metin öğretimi şeklindedir.

* Arş.Gör., Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü. Hatay.

E-posta: esranurtiryaki@gmail.com

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimini geliştirebilmek için bazı odak noktaları göz önünde bulundurmak gerekir. Bunlar:

- Yabancı dilde yazma eğitimi verebilmek için hitap edilen hedef kitlenin özellikleri (yaş, ana dili ve kültür yapısı vb.) göz önünde bulundurulmalıdır; çünkü Arabistanlı ile Pakistanlı bir bireyin dil özellikleri farklıdır.
- Rehberlik eden kişi hedef kitleyi tanımalı ve olumsuz aktarımların önüne geçmelidir.
- Bireylerin ana dilinin cümle yapısı göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, İngilizcede söz dizimi özne+eylem+nesne şeklindeyken; Türkçede bu yapı özne+nesne+yüklem şeklindedir.
- Yabancı dilde yazma eğitimi için sürekli ve planlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Yabancı dilde yazma eğitimi veren kişi yazmanın her aşamasında kişiye rehberlik etmelidir.
- Yabancı dilde yazma çalışmaları, farklı metin türlerinde çeşitli anlatım yollarından yararlanılarak öğretilebilir. Anlatım yolları seviyelere göre şu şekildedir: Başlangıç seviyesinde olan bir kişi betimlemelerin ilk aşamasındadır, fikirlerini düzenlemede ve genişletmede eksiklikler bulunur. İleri seviyede bulunanlar, başlangıç seviyesindeki öğrencilerden daha rahat bir biçimde betimlemeyi kullanabilirler. Son olarak, üst seviyedekiler açıklama ve tartışma yollarını da kullanabilirler (Way, Joiner&Seaman, 2000: 172).

Yazma eğitimi, dil öğrenme ve öğretme becerilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Yabancı öğrencilerin dil eğitiminde eksikliklerinin somut bir biçimde belirlenip, onlara doğru dönüt verilmesi açısından dikkat edilmesi gereken bir konudur. Çakır'a (2010: 167) göre, yazma becerisinin şu hedeflerin elde edilmesine,

- Öğrenme sürecini kontrol etmeye,
- Öğrencilerin seviyelerini belirlemeye,
- Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesine,
- Dil yanlışlarının görülmesine,
- Noktalama işaretlerinin öğretilmesine,
- Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesine,
- Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesine,
- Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine,
- Öğrenilen konuların kısa dönem bellekten uzun dönemli belleğe aktarılmasına,
- Öğrencilerin yetilerini (competence) performansla dönüştürmelerine,

yardımcı olduğu söylenebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi veren kişi dil bilgisi yeterliliğine, söylem yeterliliğine, iletişim yeterliliğine ve kültürel yeterliliğe ulaşmış olmalıdır. Hyland (2004), ikinci dilde yazma eğitimini şu başlıklar altında toplamıştır: *Dil yapıları, metin işlevleri, ana fikir veya konu, yaratıcı anlatım, yöntemleri birleştirme, içerik, üslup ve bağlam*. Korsvold'a (1997: 48)'a göre, yabancı dilde yazma üzerine metodolojik ve pedagojik gerçekler L.G.Alexandra'nın yazma eğitimi üzerine *çok basamaklı programını* sunduğundan beri çok değişmedi. Alexandra'nın bu konudaki anahtar kelimeleri ise "*güdümlü yazma*" ve "*kontrollü yazma*" idi. Hyland (2004), ikinci dilde yazma eğitiminde temel olarak dil yapısına odaklanırken dört aşamalı bir süreç izlemiştir: Alıştırma, kontrollü yazma, güdümlü yazma ve serbest yazma.

Alıştırma/ Tanıtma: Öğrencilere genellikle bir metin üzerinden kelimeler ve belirli dil bilgisi kuralları öğretilir.

Kontrollü Yazma: Kontrollü yazmanın amacı, kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasıdır (Özbay, 2007: 129). Yabancı dilde yazma eğitiminde sırasıyla öncelikle kelime, cümle ve paragraf düzeyinde eğitim verilmelidir. Bu çalışmayla,

öğrencilerden yer değiştirme alıştırmalarında olduğu gibi verilen sözcükleri ve cümle yapılarını aynen ya da istenilen değişiklikleri yaparak yazmaları istenebilir. Kontrollü yazma çalışmaları ile öğrencilere amaç dildeki sözcükleri ve yapıları doğru şekilde yazma olanağı verilmektedir (Demirel, 2004:110). Örneğin, öğrencilere verilen metindeki anahtar kelimeleri kullanarak öğrencilerden yeni bir metin oluşturması istenebilir.

Güdümlü Yazma: Güdümlü yazmanın amacı, öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmektir (Özbay, 2007: 130). Bu metotla, öğrencilerin öğrendikleri sözcükleri, cümle yapılarını kontrollü bir şekilde kullanmaları ve anlamlı bir paragraf oluşturmaları istenmektedir (Demirel, 2004). Bunu sağlamak için, öğrenciye dinletilen bir metnin dikte yapılması istenebilir.

Serbest Yazma: Serbest yazma yaklaşımının temel prensibi öğrencilerin mümkün olduğunca çok yazı yazmaya teşvik edilmesini sağlamaktır. Burada nitelikten daha çok nicelik vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencileri hata yapma endişesi olmaksızın yazı yazmaya karşı cesaretlendirir (Temizkan, 2010: 627).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitiminin Aşamaları

Yazma eğitimi sadece dil bilgisi kurallarını ve kelimeleri doğru yazmaktan ibaret değildir. Dil bilgisi yapılarını kurallı ve anlamlı biçimde bir araya getirerek yazmak önemlidir. Metin oluşturmada amaç, yazarın konuyla ilgili cümle oluşturabilme, destekleyici cümleler ve cümleler arası uygun geçişler yapabilme, etkileyici ve farklı türlerde paragraflar geliştirebilmelerine yardımcı olmaktır (Coşkun, 2011b). Bunun için ana dili Türkçe olan kişilere olduğu gibi cümle, paragraf ve metin düzeyi olmak üzere aşamalı bir biçimde yabancı dilde de yazma eğitimi verilebilir Bu üç düzeyde eğitimi gerçekleştirebilmenin ilk basamağı alfabe aşamasıdır.

Alfabe Aşaması: Yabancılar yazma eğitiminin ilk adımı olan alfabe aşamasında bireylere çeşitli görsellerle ve sembollerle alfabe öğretimi gerçekleştirilebilir. Bunun için öğreticinin hedef kitlenin ana dilinin alfabesini de bilmesi, ona Türk alfabesini öğretmesini kolaylaştırabilir. Çünkü ana dilinin alfabesiyle benzerlikler ve karşılaştırmalar yaparak harflerin yazımını ve seslendirilmesini sağlayabilir. Bu aşama özellikle, kaynak dil ve hedef dilin alfabelerinin birbirinden farklı olduğu durumlarda daha da önem kazanmaktadır. Arapça / Türkçe, Türkçe / Çince vb. durumlarda.

Kelime Öğretimi: Kelime öğretimi sınıf içerisinde her öğretmen farklı yöntem ve tekniklerle gerçekleştirebilir. Yabancı dilde kelime öğretimi farklı bakış açılarıyla değişik aşamalardan geçmiştir. Demirel (2004: 106) sözcük öğretimi, “*Özellikle, 1950’li yıllardan sonra düzvarım yönteminin ortaya çıkmasıyla yabancı dil öğretiminde sözcüklerin bir bağlam (context) içinde öğretilmesi kabul edilmiştir. 1970’li yıllardan sonra da sözcüklerin bir iletişim içeriğinde öğretilmesi daha uygun bulunmuştur*” şeklinde ifade etmektedir.

Kelime öğretimi gerçekleştirilirken söz varlığı, bireylerin ilgi, ihtiyaç ve düzeylerine uygun bir biçimde oluşturulmalıdır. Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir (Barın, 2003:311). Yabancı dilde kelime öğretiminde gerçek objelerden, görsel ve işitsel araçlardan, dramatizasyondan, eş ve zıt anlamlı kelimelerden yararlanılabilir.

Cümle Öğretimi: Kelime öğretiminin ardından sağlam yapılı bir metin oluşturabilmek için cümle öğretimine geçilmelidir. Söz dizimi kuralları dillerde farklılık gösterebilir. Örneğin, İngilizcede “özne+yüklem+nesne” şeklinde olan söz dizimi yapısı Türkçede “özne+nesne+yüklem” şeklindedir. Bu durum karşısında, bu düzeyde yabancı dilde yazma eğitimi verilirken kelimelerin söz dizimi kurallarına göre sıralanmasını sağlamak gerekir.

Yazının amacını bireyler doğru kelimelerle doğru cümleler kurarak gerçekleştirebilir. Öğrencilere bir konu hakkında kelimeler vererek anlamlı cümleler kurmaları veya onlardan görseli bir cümleyle anlatmaları istenebilir. Bireyler kelimelerin anlamlarını veya söz dizimi kurallarını

kavrayamadıklarından cümlelerini anlamsız, karmaşık bir biçimde kurabilirler. Cümle düzeyinde eğitim alması gereken öğrencilerin nitelikleri şu şekildedir(Coşkun, 2011b: 47):

- Cümlelerin birçoğu yarım bırakılmıştır veya bir cümlenin ortasında başka bir cümle başlatılmıştır.
- Cümlelerin tamamına yakınında anlatım bozukluğu vardır.
- Kelime tercihlerinde önemli düzeyde yanlışlıklar vardır.
- Öğrenci söylemek istediğini ifade edemediği için sürekli aynı şeyleri tekrar etmektedir.
- Yazım ve noktalama açısından sayılamayacak kadar çok yanlış vardır.

Bu durumda olan kişilerden anlamlı ve tutarlı bir paragraf oluşturmalarını beklemek imkânsızdır. Cümle düzeyinde yazma eğitimi çeşitli tekniklerle ve etkinliklerle kişilere kazandırılmalıdır.

Paragraf Öğretimi: Yabancılar yazma eğitimi verirken kelime ve cümle öğretimini tamamladıktan sonra, cümleleri anlamlı ve tutarlı bir biçimde oluşturabilmesi bu düzeydeki eğitimle tamamlanabilir.

Paragraf, cümleler arasında dil ve düşünce bağlantısı kurup anlamlı bütünlüğünün sağlandığı anlatım ve düşünce birliği birimidir. Paragraf, birçok cümleden oluşabileceği gibi sadece bir cümleden ibaret de olabilir. Uzunluğu ne kadar olursa olsun bir paragrafın en önemli niteliği bir bütünlük taşımasıdır. Paragrafın temelini, kendisini oluşturan cümlelerde ortaya çıkan anlamsal birlik oluşturur (Coşkun, 2011b: 54). Paragraflar kendi içerisinde anlamlı bir bütün oluşturmaktadır ve her paragraf konu ile ilgili başka bir düşünceyi içerir. Bir öğrenci cümle düzeyinde yazma aşamasını tamamlamış olabilir. Ancak paragraf oluşturmada sorunları devam ediyorsa bu aşama tekrarlanabilir. Paragraf düzeyinde eğitim alması gereken öğrencilerin nitelikleri şu şekildedir(Coşkun, 2011b: 61):

- Metinde düşünce ve olayların çoğu geliştirilememiş ve yarım bırakılmıştır.
- Metinde cümleler arasındaki bağlantılar zayıftır, konu geçişlerine sık sık rastlanır.
- Arka arkaya sıralanan düşünceler bir süre sonra tekrar edilir.
- Metinde paragrafları görsel olarak ayırmak güçtür. Bazen tek cümlelik paragraflar bazen de sayfalarca süren paragraflar oluşturulabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karışık diyalog cümleleri verilerek anlamlı bir hale getirilmesi ve doğa, şehir resimleri verilerek kişilerin gördüklerini anlatmalarının istenmesiyle etkinlikler geliştirilebilir.

Metin Öğretimi: Metin, herhangi bir konuda hitap ettiğimiz hedef kitleyle iletişimi yazılı olarak kurduğumuz tümceler bütünüdür. Günay (2007: 44)'a göre de, dilsel açıdan metin, birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünlük oluşturan tümceler dizisidir. Metni oluşturan tümceler, konunun bağlamına uygun olarak yazar tarafından belirli bir mantık sırasına göre dizilir. Metin, yazarın duygu ve düşüncelerini yansıtmak üzere oluşturulmalıdır. Öğrencilerin sınıf içinde veya sınıf dışında yazmalarını gerektiren birçok sebep bulunmaktadır(Harmer, 2007: 112). Mektup yazma, günlük tutma, alışveriş listesi hazırlama ve elektronik posta bunlardan bazılarıdır.

Yazma süreci, hazırlık, taslak oluşturma, düzenleyerek yazma, düzeltme ve yayımlama aşamalarından oluşmaktadır. Metin düzeyinde eğitim verilirken öğrencilere bu aşamalar kavratılmalıdır. Demirel, (2004) bu aşamaları öğretmen ve öğrenci yönünden yazma öncesi, yazma sırası ve yazma sonrası olmak üzere üç ana başlıkta incelemektedir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Süreci

Bireylere metin aşamaları tanıtıldıktan sonra yazma çalışmalarına başlanmalıdır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma çalışmaları aşağıdaki basamaklarla gerçekleştirilebilir.

▪ **Motivasyon ve Ön Bilgilendirme:** Eğitici tarafından kişilere, yazacakları metnin kendilerini hangi yeterliliğe ulaştırabileceği açıklanmalıdır. Metin yazma süreci hakkında bireylere bilgi verilmelidir.

▪ **Örnek Metin İnceleme:** Öğitmenler konu ile ilgili kullanılan kelimeleri, metnin aşamalarını hangi dil yapılarının nasıl kullanıldığını ve cümleler arası ilişkileri örnek bir metinden yola çıkarak açıklayabilirler. “Siz olsaydınız bu konuda, bu metni nasıl oluştururdunuz?” şeklinde bir soru yönelterek bireylerin becerilerini ve bilgi düzeylerini ölçmelidir.

▪ **Hazırlık:** Bu aşamada, konu seçimi, amaç belirleme, metnin türünü belirleme, metnin planını yapma, kullanacağı kavramları, kelimeleri ve düşünceleri seçme, konu hakkındaki ön bilgilerini kontrol etme ve metnin içeriğini tasarlama gibi adımlar yer alır(Güneş, 2007). Öncelikle duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilecekleri ve belirli bilgi birikimine sahip oldukları konuları seçmelidirler. Konu seçiminde esnek davranılmalıdır.

Knudson’a göre (1992), öğrencilere bilgi sahibi oldukları ve üzerinde düşünceler üretebilecekleri tartışmaya uygun konular verilmelidir. Konuyu aktarırken bireyler hangi sözcüklere ve dil bilgisi yapılarına yer vereceğine karar verebilir. Ayrıca, öğretmen konuya ilişkin verilen kelime ve dil yapıları hakkında açıklama yapabilir(Demirel, 2004). Hazırlık çalışmaları beyin fırtınası, kavram ağı oluşturma, konuyla ilgili araştırma yapma, görsel araçlardan yararlanma, konuyu sınıfta tartışma gibi çeşitli yollarla yapılabilir (Coşkun, 2009).

▪ **Taslak Oluşturma:** Bir önceki aşamada belirlenen konu ile ilgili bilgi birimleri, paylaşılan cümleler, anlamlı ve birbirleriyle tutarlı bir bütünlük içerisinde sıralanmalıdır. Metnin türüne uygun olarak anlatım tarzlarının kullanılıp kullanılmadığı tespit edilmelidir. Öğrencilerin seçtikleri düşünceler arasından hangilerini hangi bölümlerde işleyeceklerini belirlemeleri istenir. Yani öğrencilerden, yazılı anlatım metninde anlam bütünlüğünü sağlayabilmeleri için metnin akışını belirlemeleri istenir (Karatay, 2011: 33).

▪ **Düzenleyerek Yazma:** Hazırlanan taslağa göre metin oluşturulur. Ancak, bu taslak değiştirilebilir, eklemeler ve çıkarmalar yapılabilir. Cümleler arasındaki geçişleri düzenleyebilir ve hedef kitleye uygunluk açısından seçilen kelimeleri kontrol ederek değiştirebilirler. Ayrıca dikkati dağıtan düşüncelerden, yanlış karşılaştırmalardan ve birbirini desteklemeyen ifadelerden kaçınmaları vurgulanır (Heirston vd., 2004). Dil kuralları açısından kelime, söz dizimindeki sıralama ve noktalama işaretleri açısından metin kontrol edilir.

▪ **Düzeltilme:** Kişilerin yazdığı metinler çeşitli yollarla değerlendirilerek düzeltmeleri gereken noktalar belirlenir. Metindeki düşüncelerin ikna edici ve tutarlı biçimde sunulup sunulmadığına dikkat edilmelidir (Akyol, 2006). Yazılı anlatım ürünündeki cümle ve paragrafların mantıksal bir bütünlük içinde sıralanıp sıralanmadığı, düşünceyi geliştirme yollarının doğru kullanılıp kullanılmadığı alıntı tekniklerinin doğru uygulanıp uygulanmadığı ve metnin anlamsal bütünlük açısından durumu kontrol edilir. Dil ve anlatım yanlışları düzeltilir(Karatay, 2011: 37). Metinlerinin değerlendirilmesi metnin planı, amacı, kullandığı sözcükler ve dil kuralları açısından farklı biçimlerde yapılabilir (Coşkun ve Tiryaki,2011a: 71):

- Kişi kendi yazdığını değerlendirir.
- Kişi grup veya sınıftaki bir başka arkadaşının metnini değerlendirir ve gerekli düzeltmeleri metin üzerinde gösterir.
- Uzman veya öğretmen her kişinin yazdığı metni değerlendirir ve gerekli düzeltmeleri metin üzerinde gösterir.
- Seçilen bazı metinler görselleştirilerek birlikte değerlendirilir.
- **Yayımlama/Sunum:** Yazma sürecinin son aşamasıdır(Akyol, 2006; Coşkun, 2011b; Karatay; 2011.) Yayımlama kişilerin yazdıkları metinleri internet sayfası, gazeteler, dergiler vb.

aracılığıyla paylaşabilmesi motivasyonlarını arttırmak açısından önemlidir. Yazılarının yayımlanması ile kişilerin özgüvenleri artar ve yazmaya karşı kaygı düzeyleri azalır.

Sonuç

Yazma becerisi, Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hem dili öğrenen hem de dili öğretene açısından aşamalardan oluşan zor bir süreçtir. Öncelikle kişilere yazmanın neden gerekli olduğu açıklanmalıdır.

Yazma ile kişilerin becerilerinin ne düzeyde olduğu somut bir biçimde gözlenmektedir. Planlı yazma alışkanlığı kazanan bireyler, duygu ve düşüncelerini bir sıra ve mantık çerçevesinde aktarma becerisi kazanabileceklerdir. Ancak yabancılara bunu kavratılabilmek için öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öncelikle öğretmen hitap edeceği hedef kitlenin dil (alfabe, söz dizimi kuralları vb.) ve kültür özellikleri hakkında bilgi edinmelidir. Yazma sürecinin ilk aşaması alfabe öğretimidir. Alfabe öğretiminde sesler ve harfler, çeşitli görsel-işitsel materyallerle desteklenerek öğretilir. Kişinin ana dilinin alfabetiyle karşılaştırmalar yapılarak kavratılabilir.

İkinci aşama, kelime öğretimidir. Bu aşamada kişiye başta günlük hayatta en çok kullanabileceği kelimeler öğretilir. Kelime öğretiminde kalıp ifadeler, deyim ve atasözlerini de yer verilmelidir. Kültür öğelerini içeren metinlerle, görsel materyallerle bu süreç tamamlanabilir.

Üçüncü aşama, cümle düzeyinde yazma eğitimidir. Bu aşamada yabancıların aktif kelime hazineleriyle anlamlı ve söz dizimi kurallarına uygun bir biçimde cümle kurabilmeleri gerekmektedir. Karşılaşılan sorunlar, kelimelerin anlamlarını bilmediklerinde anlamsız cümleler oluşturabilirler. Ayrıca ana dillerindeki söz dizimi ile Türkçedeki söz dizimini karıştırabildiklerinden kurulum açısından yanlış cümleler ortaya çıkabilir. Bu gibi sorunları giderebilmek için bu süreçte öğretmen çeşitli etkinliklerle ve sözlük yardımıyla süreci başarılı bir biçimde tamamlayabilir.

Dördüncü aşama, paragraf düzeyinde yazma eğitimidir. Bu düzeyde öğrenciler birden fazla cümle ile anlamlı bir bütün kurmayı öğrenmelidir. Bunun için paragrafın tanımı uzman kişi tarafından yapılır ve birkaç örnek paragraf gösterilebilir. Cümleler arası geçişleri ve bağlantıları nasıl yapabileceği kavratılır. Bu düzeyi başarı ile tamamlayan bir kişi duygu ve düşüncelerini anlamlı bir bütünlük içerisinde anlatabilecek düzeye gelmiş olur.

Son aşama olan metin düzeyinde yazma eğitimi ile kişi beceri gelişimini tamamlar. Alfabe-kelime-cümle-paragraf bu aşamalarının hepsinin tutarlı bir biçimde araya getirilmesi ile metin oluşur. İleri düzey yazma eğitimi bu aşama ile kişi kazanır.

Bu yazma aşamalarının verimli bir biçimde gerçekleştirilmesi için alıştırmaya, kontrollü yazma, serbest yazma ve güdümlü yazma gibi yöntemlerden uygun olanı kullanılabilir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2008). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayınevi.
- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçe öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 311-317.
- Beyreli L., Çetindağ Z. ve Celepoğlu, A. (2005). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bülbül, R. A. (2000). *Yazılı anlatım ve yazı türleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Coşkun, E. (2009). *Yazma eğitimi*. (Ed.: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol), İlköğretimde Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 49-91.
- Coşkun E. ve Tiryaki E. N. (2011a). Tartışmacı metin yapısı ve öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), s. 63-73.
- Coşkun, E. (2011b). Yazma Eğitimi Aşamalı Gelişim. (Ed.: Murat Özbay), *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 45-83.
- Çakır, İ. (2010). *Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1), 165-176.

- Demirel, Ö. (2004). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Güler, E.B.(2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde öğretmen unsuru. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(2), 129-134.
- Günay, D. V. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın.
- Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching. Fourth Edition*. Pearson Education Limited, England.
- Heirston, R. & Friend. (2004). How can you write powerful arguments? in *The Scott Foresman Handbook for Writers*, Pearson Practice Hall, 169-189.
- Hyland, K. (2003). *Second language writing*. Cambridge UK: Cambridge Univesity Press.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. (Ed.: Murat Özbay). *Yazma eğitimi*. Pegem Akademi Yay., 21-43.
- Knudson, R. E. (1992). *The development of writing argumentation: An analysis and comparision of argumentative writing at for grade levels*. *Child Study Journal*, 22(3), 167-184.
- Korsvold, A.K. (1997). Foreign languages, writing and learning to speak. *European Education*, 29(2), 47-51.
- Özbay, M. (2002). Yazılı anlatım becerisinin geliştirilmesi. *Sadık Tural armağanı*. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük bilimi Araştırmaları*, XXVII, 621-643.
- Vygotsky, L. S. (1998). *Düşünce ve dil*. (Çev: Semih Koray), İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Way, D. P.,Joiner E. G., Seaman, M.A. (2000). Writing in the Secondary foreign language classroom: The effects of prompts and tasks on novice learners of French. *Modern Language Journal*, 84, 2, 155-281.